Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2026)0158

Žensko poduzetništvo u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama

Rezolucija Europskog parlamenta od 30. travnja 2026. o ženskom poduzetništvu u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama (2024/2124(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir članke 8. i 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),

– uzimajući u obzir Direktivu 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada[1],

– uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2023/970 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i provedbenih mehanizama[2],

– uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU[3] (Direktiva o ravnoteži između poslovnog i privatnog života),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. ožujka 2020. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025.” (COM(2020)0152),

---

1 SL L 204, 26.7.2006., str. 23., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.
2 SL L 132, 17.5.2023., str. 21., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
3 SL L 188, 12.7.2019., str. 79., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 7. ožujka 2025. naslovljenu „Plan za prava žena” (COM(2025)0097),

– uzimajući u obzir strategiju Europskog investicijskog fonda (EIF) i Grupe Europske investicijske banke (EIB) za rodnu ravnopravnost i ekonomsko osnaživanje žena,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike[4],

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 30. lipnja 2021. naslovljenu „Dugoročna vizija za ruralna područja EU-a – Do 2040. ostvariti jača, povezana, otporna i prosperitetna ruralna područja” (COM(2021)0345),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 3. svibnja 2022. naslovljenu „Stavljanje ljudi na prvo mjesto, osiguravanje uključivog i održivog rasta, oslobađanje potencijala najudaljenijih regija EU-a” (COM(2022)0198),

– uzimajući u obzir Program za žene na vodećim položajima Europskog instituta za inovacije i tehnologiju i Europskog vijeća za inovacije,

– uzimajući u obzir planove za rodnu ravnopravnost u okviru europskog istraživačkog prostora,

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 3. svibnja 2022. o postizanju ekonomske neovisnosti žena s pomoću poduzetništva i samozapošljavanja[5],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. rujna 2021. naslovljenu „Prema snažnijem partnerstvu s najudaljenijim regijama EU-a”[6],

– uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravu mora,

– uzimajući u obzir članak 174. UFEU-a,

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. lipnja 2022. o otocima EU-a i kohezijskoj politici: trenutačno stanje i budući izazovi[7],

---

4 SL L 231, 30.6.2021., str. 159., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
5 SL C 465, 6.12.2022., str. 54.
6 SL C 117, 11.3.2022., str. 18.
7 SL C 493, 27.12.2022., str. 48.

– uzimajući u obzir Preporuku Vijeća od 8. prosinca 2022. o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju: ciljevi iz Barcelone za 2030.[8],

– uzimajući u obzir Deklaraciju UN-a od 28. rujna 2018. o pravima seljaka i ostalih osoba koje rade u ruralnim područjima,

– uzimajući u obzir posebno izvješće Europskog revizorskog suda br. 10/2021 od 26. svibnja 2021. naslovljeno: „Uključivanje rodno osviještene politike u proračun EU-a: vrijeme je da se riječi pretoče u djela”,

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir mišljenje Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost (A10-0058/2026),

A. budući da žene u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama imaju ključnu ulogu u dinamičnosti lokalnih gospodarstava, održivosti poljoprivrednog sektora i očuvanju kulturne baštine, što je temeljni stup teritorijalne kohezije, socijalne održivosti i gospodarske otpornosti u ruralnim područjima; budući da se unatoč tom neophodnom doprinosu i dalje suočavaju s pravnim, financijskim, kulturnim i infrastrukturnim preprekama koje ograničavaju poduzetništvo žena i puno ostvarenje njihove ekonomske neovisnosti; budući da su u mnogim državama članicama žene u ruralnim područjima nerazmjerno pogođene nedostatkom pristupa cjenovno pristupačnoj skrbi za djecu, odgovarajućim prometnim vezama, digitalnoj infrastrukturi te rodno osjetljivim sustavima potpore i mogućnostima za provođenje slobodnog vremena, što ograničava mogućnost da u cijelosti sudjeluju na tržištu rada i doprinosi lošem mentalnom zdravlju; budući da je velik dio posla koji obavljaju žene u ruralnim područjima i dalje neformalan, neplaćen i često nepriznat u službenoj statistici, što naglašava nevidljivost njihova doprinosa gospodarskom i društvenom razvoju; budući da su ruralna područja sastavni dio europskog načina života i odražavaju jedinstvenu ravnotežu između tradicionalnog nasljeđa i napretka, čiji kontinuitet ovisi o priznavanju i učinkovitoj integraciji žena u procese ruralnog razvoja; budući da oko 30 % stanovništva EU-a živi u ruralnim područjima, koja čine oko 83 % ukupnog teritorija EU-a; budući da su te regije ključne za gospodarsku stabilnost, socijalnu koheziju i konkurentnost EU-a[9];

B. budući da je odgovornost EU-a da pri provedbi svih svojih mjera promiče ravnopravnost žena i muškaraca u skladu s Ugovorima; budući da je rodna ravnopravnost temeljna vrijednost EU-a, temeljno

---

8 SL C 484, 20.12.2022., str. 1.

9 Prema modeliranju na razini LAU-a (lokalna administrativna jedinica) iz 2018. koje je izradio JRC, podaci Eurostata o demografiji, Atlas demografije.

pravo i ključno načelo europskog stupa socijalnih prava kako je utvrđeno u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji; budući da se člankom 8. UFEU-a utvrđuje načelo rodno osviještene politike, kojim se propisuje da perspektiva rodne ravnopravnosti mora biti integrirana u sve politike i programe; budući da nijedna država članica dosad nije postigla potpunu rodnu ravnopravnost i da je napredak i dalje spor, pri čemu su države članice u prosjeku ostvarivale 67,4 od 100 bodova prema indeksu rodne ravnopravnosti EU-a za 2019., što predstavlja poboljšanje od samo 5,4 boda od 2005.;

C. budući da se gospodarska dobrobit i uspjeh žena ne mogu odvojiti od poštovanja temeljnih prava, uključujući pravo na život bez rodno uvjetovanog nasilja i pravo na tjelesnu autonomiju zahvaljujući pristupu spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, uključujući pristup sigurnoj i zakonitoj skrbi u vezi s pobačajem diljem EU-a; budući da se pružanjem sigurnog radnog okruženja utemeljenog na poštovanju, bez uznemiravanja i rodnih stereotipa, jačaju mogućnosti za razvoj karijere žena i potiče kultura uzajamnog poštovanja, odgovornosti i dostojanstva; budući da stoga ekonomska neovisnost žena znatno doprinosi njihovoj sigurnosti i zaštiti od rodno uvjetovanog nasilja i nasilja u obitelji;

D. budući da, prema podacima Eurostata, razlika u zaposlenosti između muškaraca i žena u ruralnim područjima iznosi oko 13 postotnih bodova (u usporedbi s deset postotnih bodova u gradovima), a u nekim državama članicama iznosi više od 20 postotnih bodova, pri čemu je 2022. udio žena u stopi aktivnosti iznosio samo 31,6 %; budući da gospodarski gubitak zbog rodno uvjetovane razlike u zaposlenosti iznosi otprilike 370 milijardi EUR godišnje, dok bi poboljšanje rodne ravnopravnosti moglo do 2050. dovesti do povećanja BDP-a EU-a do 3,15 bilijuna EUR;

E. budući da demografski pad predstavlja poseban izazov za ruralne, otočne, planinske i najudaljenije regije te predstavlja i izazov i priliku za to da se poduzetništvo učini privlačnijim te da se omogući i otvaranje poslovanja i održiv život u tim područjima, jer iseljavanje mladih i žena u potrazi za boljim mogućnostima ugrožava generacijsku obnovu, vitalnost zajednice i dugoročni gospodarski razvoj; budući da je u EU-u broj relativno mladih žena koje napuštaju ruralna područja obično veći od broja relativno mladih muškaraca, što može biti posljedica, među ostalim, prepreka poput izolacije i ograničenog raspona mogućnosti obrazovanja i zapošljavanja; i budući da ti demografski trendovi mogu štetiti socioekonomskom razvoju nekih ruralnih područja;

F. budući da se poljoprivrednice i dalje suočavaju s nejednakostima, posebno u pristupu zemljištu, osposobljavanju i financiranju; budući da statistički podaci pokazuju da se poduzetnice suočavaju s većim poteškoćama tijekom prikupljanja financijskih sredstava i kapitala nego njihovi muški kolege; budući da je udio poduzetnica u EU-u

30 %, ali da primaju samo 2 % sredstava dostupnih nebankarskim financiranjem; budući da se čini da je ta brojka pala na 1 % tijekom pandemije[10]; budući da podaci pokazuju da poduzetnice ostvaruju veće prihode unatoč tome što primaju manju financijsku potporu[11]; budući da ciljana praktična potpora, primjerice mikrozajmovi, mentorstvo i administrativno pojednostavnjenje, mogu biti učinkoviti alati za promicanje poduzetništva;

G. budući da se žene u pograničnim, planinskim, najudaljenijim i udaljenim regijama suočavaju s pojačanim izazovima i preprekama zbog izolacije, starenja stanovništva i ograničenih usluga; budući da je stopa zaposlenosti žena u najudaljenijim regijama gotovo stalno niža od prosjeka EU-a, pri čemu je najveća razlika iznosila 38,5 postotnih bodova 2020.; budući da je nezaposlenost mladih također krajnje visoka u nekim najudaljenijim regijama[12];

H. budući da se žene koje žive u otočnim i najudaljenijim regijama suočavaju s dodatnim poteškoćama i specifičnim preprekama koje proizlaze iz geografske izolacije, niske gustoće naseljenosti, demografskog starenja i nedostatka osnovnih javnih i privatnih usluga, što su čimbenici koji pogoršavaju sociekonomske nejednakosti i ograničavaju pristup mogućnostima zapošljavanja, osposobljavanja i poduzetništva; budući da se potporom sudjelovanju žena u digitalnom i inovativnom poduzetništvu jačaju gospodarski razvoj i konkurentnost; budući da su žene u ruralnim područjima istočnih pograničnih regija osim toga suočene s posljedicama rata u Ukrajini, što uključuje sigurnosne prijetnje, poremećaje u lancu opskrbe i hibridne rizike, što ometa poduzetništvo i pristup uslugama i financiranju; budući da su za rješavanje tih kombiniranih izazova potrebne ciljane i diferencirane europske javne politike, u skladu s člankom 349. UFEU-a, kao i namjenske mjere koje odražavaju posebne ranjivosti pograničnih regija, kako bi se osigurala potpuna gospodarska, socijalna i politička uključenost žena na tim područjima;

I. budući da se žene koje žive u europskim planinskim regijama često suočavaju s posebnim izazovima koji ograničavaju njihov poduzetnički potencijal, uključujući izazovnu prometnu povezanost i ograničen pristup digitalnoj infrastrukturi, uslugama skrbi za djecu, mogućnostima osposobljavanja i financijskoj potpori; budući da bi žene u europskim planinskim regijama trebale biti osnažene ne samo kao radnice ili poduzetnice, već i kao suvlasnice i donositeljice

---

10 Europska komisija i EIB, *Financiranje poduzetnica.How to empower growth*, lipanj 2020.

11 Women in VC, Experior Venture Fund and Unconventional Ventures, *Funding in the CEE Region Through the Lens of Gender Diversity and Positive Impact*, 2021., (Financiranje u regiji srednje i istočne Europe kroz prizmu rodne raznolikosti i pozitivnog učinka), https://ceereport2021experiorvc.unconventional.vc/.

12 Radni dokument službi Komisije naslovljen „Ukratko o najudaljenijim regijama – prednosti, izazovi i prilike” (SWD(2022)0133).

odluka u lokalnim gospodarskim pothvatima; budući da osnivanje subjekata posebne namjene i zadružnih vlasničkih struktura ženama može omogućiti da zajednički posjeduju i upravljaju poduzećima koja se nalaze u zajednici te da od njih imaju koristi; budući da takvi modeli, kao što pokazuju brojne inicijative privatnog sektora, promiču uključivo upravljanje, jačaju gospodarsku neovisnost i pomažu u zadržavanju vrijednosti u planinskim područjima, čime se potiče kolektivno poduzetništvo, zajednička odgovornost i održivi regionalni razvoj žena i djevojčica;

J. budući da žene čine 52 % europskog stanovništva i 34,4 % samozaposlenih u EU-u, a samo 30 % start-upova osnivaju žene[13], što pokazuje njihovo sve veće sudjelovanje i neiskorišteni potencijal ženskog poduzetništva; budući da žene u poduzećima ne samo da stvaraju gospodarski rast i zapošljavanje, već i potiču održivije i uključivije poslovne modele, pri čemu ostvaruju više rezultate u pogledu okolišnih i socijalnih pokazatelja te pokazatelja korporativnog upravljanja i vjerojatnije je da će svojoj radnoj snazi ponuditi mogućnosti osposobljavanja (EIB, 2021.); budući da raznolike skupine koje donose odluke ostvaruju bolje, uključivije i održivije rezultate;

K. budući da su žene u ruralnim područjima često nerazmjerno izložene seksualnom nasilju tijekom rata, invazija i sukoba zbog izolacije, ograničenog pristupa zaštitnim uslugama i slabije sigurnosne infrastrukture;

L. budući da su žene u ruralnim područjima često nedovoljno zastupljene u odlučivačkim postupcima i upravljačkim tijelima, kao što su poljoprivredne zadruge, socijalni partneri i općinska poglavarstva[14]; budući da žene na vodećim i odlučivačkim položajima služe kao ključni uzori za sljedeću generaciju;

M. budući da je pristup pouzdanim i usporedivim podacima razvrstanima po spolu i teritoriju ključan uvjet za točno razumijevanje položaja žena u ruralnim područjima i, u skladu s time, za osmišljavanje, provedbu i vrednovanje djelotvornih javnih politika kojima se na odgovarajući način odgovara na potrebe žena i pomaže u smanjenju nejednakosti jer puna integracija žena u poljoprivredu i gospodarski život doprinosi postizanju ciljeva EU-a u pogledu gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije, rodne ravnopravnosti i održivog razvoja;

N. budući da takozvane tradicionalne rodne uloge i stereotipi i dalje utječu na podjelu rada kod kuće i u društvu; budući da je

---

13 Posebno izvješće Global Entrepreneurship Monitora, *Women's Entrepreneurship 2020/21: Thriving Through Crisis* (Žensko poduzetništvo 2020./2021.: Napredak kroz krize), London, 2021.

14 Institut za europsku okolišnu politiku, What is the link between gender equality and agriculture sustainability? („Koja je veza između rodne ravnopravnosti i održivosti poljoprivrede?"), 2021.

usklađivanje poslovnog života, posebno poduzetništva, s obiteljskim životom i dalje teško i predstavlja znatan izazov, posebno za žene; budući da je ta poteškoća posebno izražena u ruralnim, planinskim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama, u kojima je dostupnost javnih usluga, posebno obrazovanja, zdravstvene skrbi, mobilnosti i skrbi o djeci, ograničena; budući da taj nedostatak infrastrukture i mehanizama potpore ugrožava jednake mogućnosti, priječi žene da razviju svoj puni poslovni potencijal, ograničava potpuno sudjelovanje žena na tržištu rada i produbljuje razlike između urbanih i ruralnih područja; budući da žene koje razvijaju mala poduzeća u ruralnim područjima pomažu smanjiti depopulaciju sela; budući da bi se poduzetništvo žena trebalo promicati intersekcijskim i holističkim mjerama, osiguravanjem njihova ravnopravnog sudjelovanja na tržištu rada, uklanjanjem razlika u plaćama i suzbijanjem spolne diskriminacije na tržištu rada te, u širem smislu, iskorjenjivanjem rodnih stereotipa, uznemiravanja i diskriminacije u svijetu rada i šire; budući da razlike u pristupu socijalnoj zaštiti za samozaposlene žene i supružnice koje pružaju pomoć, uključujući mirovine, bolovanje i obiteljski dopust, povećavaju rodne razlike u plaćama i mirovinama te obeshrabruju poduzetništvo; budući da neplaćene poslove skrbi i rada u kućanstvu uglavnom obavljaju žene, što utječe na njihovo zapošljavanje i napredovanje u karijeri te doprinosi razlici u plaćama i mirovinama žena i muškaraca; budući da nejednaka raspodjela i podcjenjivanje skrbi i rada u kućanstvu, uz diskriminaciju i rodne stereotipe, i dalje ograničava vrijeme i mobilnost i pristup socijalnim pravima i mogućnostima žena u ruralnim i udaljenim područjima, što dovodi do gubitka poduzetničkog potencijala i lošije ravnoteže između poslovnog i privatnog života;

O. budući da svi oblici rodno uvjetovanog nasilja, uključujući obiteljsko i seksualno nasilje, psihološko, ekonomsko i internetsko zlostavljanje i uhođenje, predstavljaju kršenje ljudskih prava, uključujući pravo na tjelesnu autonomiju i integritet te pravo na život bez diskriminacije; budući da se žene i djevojčice koje žive u ruralnim i udaljenim područjima suočavaju s dodatnim preprekama u pristupu pravosuđu, zaštiti, uslugama potpore te spolnoj i reproduktivnoj zdravstvenoj skrbi kada doživljavaju rodno uvjetovano nasilje zbog čimbenika kao što su geografska izolacija, nedostatak infrastrukture, ograničen pristup specijaliziranim uslugama, digitalni jaz i društvena stigmatizacija; budući da te prepreke često dovode do nedovoljnog prijavljivanja, povećane ranjivosti, nedostatka pristupa uslugama potpore i nekažnjavanja počinitelja; budući one onemogućavaju potpuno sudjelovanje žena u društvenom, gospodarskom i političkom životu ruralnih područja zbog nedostatka zaštitnih mreža i specijaliziranih usluga, u kombinaciji s kontinuiranim teretom tradicionalnih rodnih uloga, čime povećavaju ranjivost žena, održavaju situacije isključenosti i ograničavaju njihovu sposobnost ostvarivanja temeljnih prava; budući da je uklanjanje tih prepreka ključan uvjet za promicanje rodne ravnopravnosti, jačanje socijalne kohezije i skladan razvoj ruralnih područja; budući da se mlade žene

u ruralnim područjima suočavaju s višim stopama nasilja nego u gradskim područjima i da je, prema studiji Svjetske zdravstvene organizacije, svaka treća žena diljem svijeta doživjela fizičko ili seksualno nasilje, uz nerazmjerno veliko opterećenje za mlade žene u ruralnim sredinama;

P. budući da i dalje postoje znatne razlike između muškaraca i žena u pogledu zapošljavanja u ruralnim područjima, koje iznose oko 13 % (u usporedbi s 10 % u urbanim područjima); budući da u nekim državama članicama te razlike premašuju 20 postotnih bodova; budući da su takve razlike na razini EU-a ostale relativno stabilne od 2012.; budući da su u više od polovice država članica rodne nejednakosti izraženije u ruralnim područjima nego u gradovima; budući da se mnoge žene također nalaze u ranjivijim situacijama zbog nesigurnih uvjeta zapošljavanja, kao što je sezonski rad, ili u drugim slučajevima zbog toga što imaju „nevidljive”, neplaćene uloge na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima kao supružnice koje pomažu, što često dovodi do nedostatka pristupa socijalnoj zaštiti ili rodiljnim naknadama; budući da je za žene u ruralnim regijama i regijama u nepovoljnom položaju vjerojatnije da će se baviti poduzetništvom i biti samozaposlene nego za žene u urbanim i gospodarski prosperitetnim regijama; budući da samozapošljavanje može biti oblik rada koji pomaže u otvaranju radnih mjesta i smanjenju nezaposlenosti žena, ali zahtijeva razvoj odgovarajuće socijalne zaštite; budući da u ruralnim područjima udio samozaposlenih žena iznosi 38 %; budući da su žene prekomjerno zastupljene u nesigurnim vrstama samozaposlenja; budući da su žene istodobno ključna pokretačka snaga gospodarskog blagostanja i socijalne uključenosti u ruralnim područjima, posebno kroz poduzetništvo, čije je promicanje strateški prioritet održivog razvoja EU-a;

Q. budući da su za poduzetništvo potrebni znanje i vještine; budući da se žene u ruralnim područjima suočavaju s više prepreka u pristupu obrazovanju nego muškarci; budući da je u EU-u udio stanovnika ruralnih područja s barem osnovnim digitalnim vještinama 2019. bio za 14 % manji od udjela gradskih stanovnika (48 % u odnosu na 62 %); budući da je digitalna uključenost ključan zahtjev kako bi se osiguralo da žene i djevojčice imaju pristup kvalitetnom obrazovanju i osposobljavanju i tržištu rada, na primjer putem diversifikacije poljoprivrednih djelatnosti, rada na daljinu, prilika za inovativnost i zapošljavanje, na licu mjesta ili na daljinu, ne bi li ostvarile koristi od dinamike tehnoloških i poslovnih inovacija; budući da je promicanje punog pristupa svim razinama obrazovanja žena, uključujući u području znanosti, tehnologije, inženjerstva, umjetnosti i matematike (STEM) te financijskoga obrazovanja ključno, uzimajući u obzir da, kako je prikazano u Draghijevu izvješću o budućnosti europske konkurentnosti, objavljenom u rujnu 2024., postoji dvostruko više muškaraca nego žena s diplomom u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM), što su razlike koje se dodatno pogoršavaju u odabiru zanimanja nakon školovanja, u kojima u

zanimanjima u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) radi gotovo četiri puta više muškaraca od žena, te stoga obrazovanje može imati imaju ključnu ulogu u uklanjanju rodnih razlika, diversifikaciji profesionalnih vještina i jačanju gospodarske i socijalne konkurentnosti ruralnih područja; budući da digitalna integracija žena doprinosi njihovoj gospodarskoj autonomiji, teritorijalnoj koheziji i modernizaciji poljoprivrednog sektora i poduzetničkog tkiva;

R. budući da je obrazovanje ključan alat za poticanje ekonomske neovisnosti žena, uklanjanje razlika u plaćama između spolova i suzbijanje rodne diskriminacije na tržištu rada; budući da postoji hitna potreba za pružanjem sveobuhvatnog i dobno prilagođenog obrazovanja o spolu i odnosima diljem EU-a kao ključnog sredstva za suzbijanje rodnih stereotipa i promicanje ravnopravnosti od rane dobi; budući da su žene, iako su u prosjeku obrazovanije od muškaraca, i dalje podzastupljene u zanimanjima u području STEAM-a te često napuštaju te sektore zbog kontinuirane diskriminacije i stereotipa; budući da postoji potreba za povećanim ulaganjem EU-a u programe obrazovanja i usavršavanja te prekvalifikacije kako bi se stvorili jednaki uvjeti u područjima STEAM-a i osiguralo da novi sektori kao što je umjetna inteligencija (UI) ne reproduciraju postojeće rodne pristranosti; budući da su važni programi mentorstva, poslovna čvorišta pod vodstvom žena i potpora nevladinim organizacijama koje rade na osnaživanju žena u područjima STEAM-a; budući da je uključivanje rodne osviještenosti važno u svim politikama i aspektima proračuna EU-a, uključujući odgovarajuće financiranje kampanja za podizanje razine osviještenosti na razini EU-a o dostupnim programima i mogućnostima financiranja;

S. budući da posljednjih godina broj žena u poljoprivredi polako raste; budući da žene vode samo 30 % poljoprivrednih gospodarstava u cijelom EU-u i budući da su ta poljoprivredna gospodarstva obično manja od onih kojima upravljaju muškarci i imaju niže prihode i manji pristup financijskoj potpori; budući da se tim brojem skrivaju znatne razlike u zastupljenosti žena u poljoprivredi među državama članicama; budući da žene često dijele odgovornosti za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom sa svojim partnerima bez ostvarivanja statusa ili socijalne zaštite povezane s tim radom;

T. budući da žene, barem na razini vodstva ili uprave poljoprivrednih gospodarstava, primaju razmjerno manju potporu iz bilo kojeg stupa zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) od muškaraca; budući da je razlog tomu činjenica da žene obično upravljaju manjim poljoprivrednim gospodarstvima, posjeduju manje zemljišta i imaju manji pristup formalnom i specijaliziranom obrazovanju[15]; budući da

---

15 Casares Guillen, B., „Žene u ruralnom razvoju: Integracija rodne dimenzije u politike za ruralna područja u Europi”, Europsko evaluacijsko društvo, Rotterdam, 2021.

se žene suočavaju s više prepreka u pristupu zemljištu nego muškarci jer je model „s oca na sina” i dalje raširen u ruralnim područjima; budući da mala poljoprivredna gospodarstva kojima upravljaju žene, kao i općenito ekološki usmjereniji i diversificirani modeli proizvodnje u kojima su angažirane, također otežavaju njihov pristup bankovnim zajmovima[16]; budući da zbog tih značajki njihova poljoprivredna gospodarstva postaju otpornija na klimatske i tržišne varijacije te da ih se lakše prenosi;

U. budući da ženama s invaliditetom može biti teže pokrenuti vlastiti posao; budući da se poduzetništvo među starijim ženama ne promiče, iako bi trebalo smatrati da ima vrijedan i neiskorišten potencijal za gospodarski rast, posebno u ruralnim područjima u kojima stanovništvo stari brže nego u urbanim područjima; budući da promicanje poduzetništva među migranticama može ponuditi odlične mogućnosti za njihovu integraciju na tržište rada i potaknuti njihovu ekonomsku neovisnost i osnaživanje;

V. budući da poljoprivreda ima ključnu ulogu u ruralnim područjima u pogledu očuvanja prirodnih resursa, jamčenja sigurnosti opskrbe hranom, promicanja gospodarskog razvoja i razvoja zapošljavanja te pružanja potpore zajednicama; budući da je aktivno sudjelovanje žena u cijelom vrijednosnom lancu prehrambenih proizvoda, od proizvodnje do prerade, distribucije i inovacija, ključan čimbenik konkurentnosti, kvalitete i održivosti tog sektora;

W. budući da se broj žena koje su vlasnice poljoprivrednih gospodarstava povećava diljem EU-a, ali su one i dalje u manjini; budući da su žene 2020. činile samo 31,6 % vlasnika poljoprivrednih gospodarstava[17] i da su u prosjeku upravljale sa samo 12 % korištene poljoprivredne površine; budući da su poljoprivredna gospodarstva kojima upravljaju žene obično manja od onih kojima upravljaju muškarci, imaju niže prihode i manji pristup financijskoj potpori; budući da se u tim statističkim podacima skrivaju znatne razlike u zastupljenosti žena u poljoprivredi među državama članicama;

X. budući da je većina žena koje rade u poljoprivrednom ili poljoprivredno-prehrambenom sektoru zaposlena na temelju atipičnih ugovora ili ugovora na nepuno radno vrijeme; budući da poljoprivrednici mlađi od 40 godina vode samo 12 % svih poljoprivrednih gospodarstava u EU-u te da je među njima samo 3 % mladih poljoprivrednica;

Y. budući da će u ruralnim područjima, u kojima su lokalne tradicije i bliske zajednice često kamen temeljac društva, mladima, a posebno

---

16 Camille Tourtelier, Monica Gorman, Saoirse Tracy, Influence of gender on the development of sustainable agriculture in France (Utjecaj roda na razvoj održive poljoprivrede u Francuskoj), Journal of Rural Studies, 2023.

17 Eurostat, Poljoprivrednici i radna snaga u poljoprivredi – statistički podaci.

djevojčicama, stjecanje praktičnih vještina usmjerenih na budućnost pomoći da napreduju i prenose snagu svoje baštine u digitalno doba; budući da pravno priznanje potpore u obliku socijalne sigurnosti ženama u poljoprivredi, tradicionalnim obrtima i kreativnim sektorima doprinosi lokalnoj gospodarskoj otpornosti i razvoju, očuvanju kulture i generacijskoj obnovi; budući da žene u ruralnim područjima često primaju niže plaće od muškaraca, a osiguravanje jednake plaće za jednak rad ključno je za povećanje privlačnosti poduzetništva i omogućivanje osnivanja poduzeća i održivog života u ruralnim područjima;

Z. budući da su žene u ruralnim područjima često predvodnice u kombiniranju lokalne baštine s poduzetništvom, od male proizvodnje marmelada do posluživanja svježih poljoprivrednih proizvoda i inovativnih prehrambenih proizvoda, čime se stvaraju snažna i održiva poduzeća koja njeguju svoje zajednice i čuvaju lokalnu prehrambenu kulturu za buduće generacije;

AA. budući da je program LEADER, uključivanjem lokalnih dionika u osmišljavanje i provedbu strategija, donošenje odluka i dodjelu sredstava za razvoj njihovih ruralnih područja, posebno učinkovit alat za potporu ženama na vodećim položajima i poduzetnicama u ruralnim područjima;

AB. budući da potpora sudjelovanju žena u digitalnom i inovativnom poduzetništvu jača gospodarski razvoj i konkurentnost, posebno u otočnim područjima i najudaljenijim regijama, zahvaljujući tome što pomaže u prevladavanju prepreka nastalih zbog geografske izolacije;

AC. budući da osnaživanje žena u europskoj poljoprivredi i ruralnom gospodarstvu nije ključno samo za postizanje rodne ravnopravnosti, već i za poticanje održivog ruralnog razvoja, u skladu s petim ciljem održivog razvoja Ujedinjenih naroda o rodnoj ravnopravnosti;

AD. budući da žene u ruralnim područjima imaju ključnu ulogu u očuvanju i obogaćivanju klasične i tradicionalne odjeće;

AE. budući da žene u EU-u trenutačno primaju samo 1 – 2 % financiranja poduzetničkog kapitala, što naglašava potrebu za jačanjem rodno osjetljivih financijskih instrumenata i osiguravanjem jednakog pristupa mogućnostima ulaganja;

AF. budući da su podaci razvrstani po spolu i savjetovanje s dionicima ključni za razvoj politika ruralnog poduzetništva koje pružaju učinkovit odgovor na posebne potrebe žena; budući da, kako bi se riješili posebni izazovi s kojima se suočavaju žene u poljoprivredi, Komisija i države članice moraju obratiti više pažnje na utjecaj poljoprivrednih politika na žene;

Osnaživanje poduzetnica

1. naglašava da su poduzetnice, uključujući poduzetnice u udaljenim i najudaljenijim regijama, ključni pokretač inovacija, kohezije i konkurentnosti u ruralnim otočkim i najudaljenijim regijama; poziva na bolji pristup svim oblicima financiranja, osobito financiranju inovacija, prilagođenim programima potpore za mala i srednja poduzeća (MSP) te mogućnostima u okviru zelenog i digitalnoga gospodarstva, čime bi se osiguralo da poduzetnice mogu u potpunosti sudjelovati na tržištima u nastajanju; poziva na povećanje pristupa privatnim ulaganjima i na promicanje prilika na slobodnom tržištu; naglašava da poduzetnice moraju u potpunosti iskoristiti strateški plan iz „Kompasa konkurentnosti za EU”, čiji je cilj obnoviti dinamičnost Europe i dramatično potaknuti njezin gospodarski rast stvaranjem poticajnog okruženja za mlada inovativna *start-up* poduzeća, promicanjem vodećeg položaja industrije u sektorima s velikim rastom koji se temelje na revolucionarnim tehnologijama te poticanjem širenja tehnologija unutar etabliranih poduzeća i MSP-ova; u tom pogledu potiče na veću usredotočenost politika EU-a na usvajanje transverzalnog i integriranog pristupa stvarnosti i izazovima najudaljenijih regija u svim europskim politikama ako je to potrebno; ustraje u tome da bi svaka osoba u Europi trebala imati pravo i priliku imati ispunjen život u svojoj matičnoj regiji – tj. pravo na ostanak;

2. naglašava da je rodna ravnopravnost ključna za postizanje ciljeva programa gospodarske konkurentnosti i prosperiteta EU-a jer potpuno i ravnopravno sudjelovanje žena na tržištu rada, na tržištu poduzetništva i u inovacijskom sustavu povećava produktivnost i potiče uključiv i održiv rast, čime se općenito jača globalna konkurentnost Unije; naglašava da je nedostatak dostupnih i cjenovno pristupačnih usluga skrbi o djeci i dalje jedna od glavnih prepreka potpunom sudjelovanju žena u poduzetništvu i zapošljavanju u ruralnim, udaljenim i otočnim područjima; poziva države članice da daju prednost ulaganjima u rani i predškolski odgoj i obrazovanje u programima koji se financiraju iz Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR); potiče Komisiju i države članice da ojačaju mehanizme potpore za žensko poduzetništvo u ruralnim područjima, konkretno olakšavanjem pristupa kreditima, inovacijama i odgovarajućim financijskim instrumentima, čime bi se promicala gospodarska autonomija žena i diversifikacija poljoprivrednih aktivnosti;

3. poziva na razvoj programa kojima se ženama osigurava pristup obrazovanju u područjima kao što su digitalizacija, financije i poslovno upravljanje, među ostalim putem tržišno usmjerenih inicijativa i partnerstava s privatnim sektorom; poziva na promicanje poduzetništva i inovacija u okviru strukturiranih mreža mentorstva i platformi za uzajamno učenje, posebno u područjima kao što su digitalizacija, financije i administracija; nadalje naglašava važnost inicijativa za podizanje razine osviještenosti kako bi se promicale dostupnost i koristi tih mreža i platformi među poljoprivrednicama, čime se potiče veće sudjelovanje i osnaživanje poljoprivrednih

radnica; ističe potencijalnu vrijednost potpore EU-a usmjerene na rezultate za pomoć u uspostavi lokalnih inicijativa kao što su, među ostalim, poslovne mreže kojima se jača poduzetništvo žena i angažman zajednice u ruralnim područjima, uz istodobno poticanje suradnje privatnog sektora za sve građane ruralnih područja, uključujući žene; napominje da vođenje poduzeća može stvoriti radna mjesta i prihode, a time i dodanu vrijednost za poslovnu zajednicu i društvo u cjelini; primjećuje uspjeh projekata koji promiču mentorstvo i uzajamno učenje među poduzetnicama; poziva Komisiju da se pri osmišljavanju i širenju strukturiranog mentorstva i programa uzajamnog učenja diljem EU-a osloni na takve uspješne inicijative i da iz njih uči kako bi se osiguralo da poduzetnice mogu u potpunosti iskoristiti strukture za razmjenu znanja i potporu; naglašava važnost djelovanja od rane faze obrazovanja za suzbijanje rodnih stereotipa kojima se i dalje ograničava pristup žena određenim gospodarskim sektorima i vodećim položajima kako bi se osigurale jednake mogućnosti i ojačao doprinos žena gospodarskoj i društvenoj dinamičnosti ruralnih i otočnih područja te planinskih i najudaljenijih regija;

4. naglašava važnost jednake potpore ženskom poduzetništvu uz namjensku potporu i resurse, bilo da je riječ o STEAM-u, IKT-u, socijalnoj ekonomiji, uslugama prijevoza, obrtima i poduzećima povezanima sa skrbi i drugima; naglašava važnost pružanja potpore mladim ženama u ruralnim područjima koje ulaze u strukovna područja u kojima tradicionalno prevladavaju muškarci, prepoznajući njihov sve veći uspjeh i sve veću otvorenost mnogih poduzeća talentima i inovacijama žena, uz istodobno daljnje promicanje uključivih i poticajnih kultura na radnom mjestu; poziva Komisiju i države članice da promiču programe mentorstva i osposobljavanja poduzetnica, s posebnim naglaskom na majkama koje se vraćaju na tržište rada nakon rodiljnog ili roditeljskog dopusta i roditeljima male djece u ruralnim područjima, kako bi se omogućilo sudjelovanje u tim programima uz ispunjavanje obveza skrbi i smanjilo nerazmjerno opterećenje s kojim se suočavaju žene;

5. potiče Komisiju i države članice da izrade programe za pružanje potpore poduzećima pod vodstvom žena, uključujući osposobljavanje u području poduzetništva i upravljanja, lokalne poslovne mreže i sektorsku razmjenu znanja u ključnim industrijama, i da pritom posebnu pozornost posvete ruralnim, otočnim i najudaljenijim regijama; poziva na poboljšano osposobljavanje o pravilima jedinstvenog tržišta EU-a, upotrebi internetskih platformi za e-trgovinu i sudjelovanju na međunarodnim sajmovima; naglašava da će se poboljšanjem pristupa poduzetnica izvoznim tržištima povećati konkurentnost, otpornost i dodana vrijednost ruralnih gospodarstava; napominje da su žene, zahvaljujući proširenju pristupa priuštivim internetskim uslugama, pružanju prilagođenih programa osposobljavanja koji se temelje na jakim stranama žena i poticanju politike kojima se promiče jednako sudjelovanje, sve

spremnije prevladati prepreke i preuzeti aktivne, vodeće uloge u digitalnom gospodarstvu;

6. potiče stvaranje mreža ženskih zadruga i udruga u poljoprivredno-prehrambenom sektoru kojima se promiču održivi, kružni i lokalni poslovni modeli s dodanom vrijednošću, s posebnim naglaskom na ekološkoj poljoprivredi, obrtničkoj preradi i izravnoj prodaji;

7. također pozdravlja Komisijinu predanost osnivanju platforme za poljoprivrednice kao foruma za raspravu i razmjenu dobrih praksi usmjerenog na poboljšanje sudjelovanja i promicanje jednakih mogućnosti u poljoprivredno-prehrambenom sektoru; poziva Komisiju da Parlamentu podnosi godišnje izvješće o aktivnostima i rezultatima te platforme; nadalje poziva Komisiju da osigura da se rad te platforme na odgovarajući način uzme u obzir pri pripremi i razvoju budućih političkih inicijativa u području poljoprivrede i ruralnog razvoja;

8. potiče države članice da kroz kampanje za podizanje svijesti, među ostalim, putem tradicionalnih medija i društvenih mreža promiču i istaknu priče o uspjehu poduzetnica u ruralnim i najudaljenijim regijama kako bi se povećala vidljivost, povjerenje i angažman zajednice; u tom smislu napominje važnost razvoja financijske pismenosti, posebno među ženama, s obzirom na to da u području financijskog znanja postoji rodna razlika; u prosjeku su u EU-u muškarci u anketi o financijskom znanju koju je provela Europska komisija ostvarili 18 postotnih bodova više od žena[18]; poziva na donošenje mjera usmjerenih na uključivanje žena u njihove zajednice kako bi se koristile lokalnim pristupima i pristupima odozdo prema gore, kao i na promicanje, među ostalim inicijativama, mreža za promicanje sudjelovanja žena; poziva na ciljane kampanje u kojima će se prikazati moderna slika žena u poljoprivredi kako bi se mlade žene potaknule na bavljenje poduzetničkim aktivnostima u poljoprivrednom sektoru;

9. poziva Komisiju, države članice i Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE) da u suradnji sa socijalnim partnerima nastave analizirati ključne prepreke zapošljavanju i poduzetništvu žena, među ostalim u najudaljenijim, otočnim i udaljenim regijama, te da predlože mjere za prevladavanje tih prepreka za rast i blagostanje; poziva Komisiju i države članice da podrže poduzeća pod vodstvom žena pružanjem pravnih i tehničkih savjeta, razmjenom najboljih praksi, pomaganjem poduzetnicama da prevladaju izolaciju u ruralnim područjima i jačanjem njihove konkurentnosti te povećanjem udjela poduzetnica i samozaposlenih žena u ruralnim područjima EU-a;

---

18 Europska komisija „Praćenje razine financijske pismenosti u EU-u”, istraživanje Eurobarometra Flash 525, 2023.

10. poziva države članice da se nadovežu na analize i zaključke EIGE-a o ženskom poduzetništvu i samozapošljavanju u svim državama članicama, osiguravajući dobru kvalitetu, prikupljanje usporedivih podataka i dosljedne parametre za pristup financiranju, stope preživljavanja poduzeća, rast, sektorsku zastupljenost i inovacije, da objavljuju usporedne godišnje bodovne tablice na razini EU-a i na nacionalnoj razini radi praćenja napretka, utvrde regije koje zaostaju (uključujući udaljena, otočna, najudaljenija i ruralna područja) i promiču transparentnost, utvrđuju i šire dobre prakse i priče o uspjehu koje je dokumentirao EIGE, kao što su mreže mentorstva, uključivi programi ulaganja, poslovni centri za žene i mreže ravnopravnih članova te ih šire u ruralnim kontekstima, da predlože ciljane financijske instrumente, jamstvene programe i inicijative za izgradnju kapaciteta na temelju prepreka koje je utvrdio EIGE (npr. mrežni nedostaci, pristranost u odlukama o financiranju, nedostatak uzora) kako bi se uklonio jaz u provedbi te kako bi se nacionalnim i regionalnim tijelima pružila tehnička potpora i izgradnja kapaciteta za uključivanje rodno osviještene politike u programe poduzetništva, osiguravajući usklađenost s metodologijom EIGE-a, najboljim praksama i okvirom indeksa rodne ravnopravnosti; poziva Komisiju i države članice da prikupe podatke razvrstane po spolu kako bi se osigurao sveobuhvatan pregled socioekonomskog položaja žena u ruralnim područjima i uzela u obzir rodna dimenzija pri osmišljavanju, provedbi i evaluaciji politika i programa u području ruralnog razvoja; ističe važnost procjena učinka prilikom izrade takvih prijedloga kako bi se doprinijelo postizanju ciljeva rodno osviještene politike u ruralnim područjima; poziva na uključivanje podataka razvrstanih po spolu u evaluacije programa EU-a kako bi se osiguralo da se javnim ulaganjima učinkovito podupire žensko poduzetništvo i da se doprinosi uklanjanju rodnog jaza u pristupu financiranju i ekonomskim prilikama;

11. podržava strategiju Komisije za uniju štednje i ulaganja te stvaranje i širenje uključivih financijskih instrumenata, što uključuje investicijski štedni račun EU-a s oznakom, kako bi se poduzećima iz EU-a kojima upravljaju žene povećao i olakšao pristup financiranju te napominje da bi strategija trebala sadržavati rodnu osviještenost; u tu svrhu pozdravlja pokretanje oznake „Finance Europe” za dugoročne investicijske i štedne proizvode EU-a u okviru kojih se 70 % imovine ulaže u europska poduzeća;

12. poziva Komisiju da uspostavi fond za žene osnivačice poduzeća kako bi se poduzećima pod vodstvom žena pružile ciljana financijska potpora i mogućnosti ulaganja; ističe da bi se takvim fondom povećao kapacitet EIF-a za potporu fondovima privatnog vlasničkog kapitala i poduzetničkog kapitala te istodobno doprinijelo smanjenju rodnog jaza u financiranju i postizanju konkurentnosti diljem EU-a; poziva na donošenje mjera, u skladu s Direktivom o ženama u upravnim

odborima[19], za rješavanje problema rodne pristranosti u pristupu financiranju, uključujući europsku mrežu ulagača svjesnih nužnosti rodne ravnoteže, te na predviđanje namjenskih instrumenata i ciljeva (npr. mikrofinanciranje, jamstva i vlasnički kapital) prilagođenih ruralnim MSP-ovima pod vodstvom žena;

13. ističe da poduzetnice u ruralnim područjima imaju moć pretvoriti lokalne ideje u prekogranične priče o uspjehu unutar EU-a; pozdravlja napredak modernih digitalnih alata te slobodu kretanja i trgovine unutar EU-a, što olakšava poslovanje ruralnih poduzeća pod vodstvom žena, omogućujući im povezivanje s novim tržištima, prekograničnu suradnju i dijeljenje njihovih autentičnih lokalno proizvedenih proizvoda i usluga s klijentima diljem Europe; napominje da, iako neka lokalno ukorijenjena poduzeća imaju neiskorišteni kontinentalni doseg, neke države članice nemaju geografsku sposobnost sudjelovanja u toj prekograničnoj gospodarskoj aktivnosti;

14. prepoznaje sve veći zamah i snažnu predanost ulaganjima u digitalnu infrastrukturu, razvoj vještina i uključive okvire digitalne politike kojima se stvaraju uzbudljive mogućnosti za osnaživanje žena u ruralnim područjima i osiguravanje da u potpunosti iskoriste digitalnu tranziciju; ističe važnost ciljanih ulaganja u digitalnu infrastrukturu, prilike za usavršavanje i prekvalifikaciju, razvoj vještina i uključive okvire digitalne politike kojima se osigurava da žene u ruralnim područjima te osobito žene s otoka i iz najudaljenijih regija mogu u potpunosti sudjelovati u digitalnoj tranziciji; poziva Komisiju da smanji administrativno opterećenje; naglašava da je rodna ravnopravnost ključna za uspješnu digitalnu tranziciju jer potpuno sudjelovanje žena u digitalnim sektorima povećava inovacije i gospodarsku otpornost; poziva Komisiju da osigura integraciju rodne ravnopravnosti u ciljeve svih digitalnih politika i programa za vještine kako bi se osiguralo da žene imaju jednake koristi od mogućnosti u digitalnom gospodarstvu koje se razvija;

15. poziva države članice da osiguraju da nacionalni obrazovni sustavi, uključujući strukovno i tercijarno obrazovanje i sustavi u ruralnim i udaljenim područjima, pružaju robustan pristup digitalnim vještinama i obrazovanju u području STEM-a, na način kojim se i djevojčice i dječaci osnažuju da ostvare svoj puni potencijal; naglašava potrebu za promicanjem izbora poduzetništva kao karijernog puta, na nestereotipan način, te za uključivanjem rodne ravnopravnosti i financijskog obrazovanja u školske kurikulume; naglašava važnost programa mentorstva, ženskih uzora i partnerstava između škola, sveučilišta, poduzeća i organizacija

---

19 Direktiva (EU) 2022/2381 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. studenoga 2022. o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava i o povezanim mjerama (SL L 315, 7.12.2022., str. 44., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj).

civilnog društva kako bi se djevojčice potaknulo na karijeru u području STEM-a; poziva na uključivanje ciljeva rodne ravnopravnosti u Akcijski plan za digitalno obrazovanje i na ciljano financiranje na razini EU-a i nacionalnoj razini za potporu ženama i djevojčicama u novim digitalnim područjima kao što su umjetna inteligencija, podatkovna znanost i čiste tehnologije;

16. poziva na ciljane mjere za poboljšanje pristupa žena mogućnostima usavršavanja i prekvalifikacije, informacijama o poduzetničkom osposobljavanju kao i programima koje financira EU i programima financiranja poslovanja u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama;

17. poziva na to da se u programe za promicanje inovacija u ruralnim područjima izričito uključe mjere za dopiranje do žena kao ciljne skupine, npr. putem lako dostupnih informacijskih usluga, radionica o inovacijama namijenjenih ženama i aktivne komunikacije sa ženama koje upravljaju poljoprivrednim gospodarstvima;

18. potiče države članice da prepoznaju i podrže tradicionalne vještine žena u ruralnim područjima, kao što su proizvodnja odjeće i pletenje košara, kao ključna kulturna dobra kojima se čuva baština i stvaraju gospodarske prilike. posebno s obzirom na ključnu ulogu žena u agroturizmu, obrtničkim industrijama, obrtničkoj proizvodnji hrane, izravnom stavljanju na tržište i regionalnim lancima vrijednosti; poziva na ulaganje u programe strukovnog osposobljavanja prilagođene ženama i djevojčicama u ruralnim područjima, čime bi im se omogućilo stvaranje održivih prihoda i osiguravanje obiteljske egzistencije; osim toga, naglašava da žene mogu pomoći u premošćivanju digitalnog jaza i osloboditi svoj golem potencijal kao inovatorica, poduzetnica i vođa zajednica, čime se otvara put uključivijim, dinamičnijim i otpornijim društvima;

19. naglašava da poduzetnički kapital, kada podupire ruralno poslovanje pod vodstvom žena s ciljem osiguravanja potpunog uključivanja i osnaživanja žena u svoj njihovoj različitosti, šalje snažan signal povjerenja, čime se jača samopouzdanje poduzetnika i osigurava veća vidljivost u poslovnom ekosustavu; također primjećuje potencijal poslovnih anđela koji mogu djelovati još ranije, nudeći početno financiranje kako bi se poduzetnicima pomoglo da započnu s poslovanjem; napominje da su poslovni anđeli voljni riskirati ulažući u nove ili neprokušane ideje, posebno kada vide potencijal u viziji i predanosti osnivača poduzeća; ističe da je ta vrsta potpore ključna u ruralnim područjima u kojima poduzeća možda ne ispunjavaju tradicionalne kriterije za financiranje; podsjeća na to da je poduzetnički kapital velikih razmjera usmjeren na gradove, pri čemu ulagači poduzetničkog kapitala često imaju sjedište u gradovima, dok su poslovni anđeli često više lokalno angažirani, s osobnim interesom za potporu ruralnim zajednicama i osnaživanje žena kao snage za lokalnu gospodarsku obnovu;

20. poziva na ciljane mjere za poboljšanje pristupa žena zemljištu, financijama, obrazovanju i osposobljavanju, uključujući fleksibilne mogućnosti, posebno za žene koje žele biti poljoprivrednice i vlasnice poduzeća; ističe potrebu za uklanjanjem strukturnih i institucionalnih prepreka, uključujući poteškoće u stjecanju pravnog statusa za poljoprivredna poduzeća, porezna pravila i pravila o socijalnoj skrbi kojima se žene u poljoprivrednim parovima dovode u nepovoljan položaj, te administrativne prepreke u pogledu vlasništva nad poljoprivrednim gospodarstvima koje žene stavljaju u nepovoljan položaj; ističe da bi žene koje se žele baviti poduzetništvom trebalo poticati da učine taj korak jer vođenje poduzeća može otvoriti radna mjesta i stvoriti prihode, a stoga i dodanu vrijednost za društvo; poziva poljoprivredne zadruge i organizacije proizvođača koje se financiraju u okviru ZPP-a da u svoja upravljačka tijela kontinuirano počnu uvoditi referentne vrijednosti za rodnu zastupljenost, čime bi se ženama osigurao jednak pristup strukturama za donošenje odluka; naglašava da će se takvim sudjelovanjem povećati konkurentnost ruralnih poduzeća jer će se iskoristiti inovacijski potencijal žena i njihove upravljačke vještine;

21. ističe da bi na žene u nesigurnoj situaciji, kao što su radnice migrantice, posebno migrantice koje rade na poljoprivrednim gospodarstvima, žene s invaliditetom, žene s dugom poviješću nezaposlenosti i starije žene, trebalo posebno usmjeriti programe kojima se podupire pristup žena poduzetništvu i samozapošljavanju u ruralnim područjima;

22. poziva Komisiju i države članice da promiču žensko poduzetništvo, uključujući posebne mreže za sukcesiju poduzeća i mentorstvo, i da osmisle programe financiranja ili mjere potpore, uključujući smjernice dostupne na jednom mjestu, tako da manja poduzeća i dionici ispunjavaju uvjete za pristup tim programima i da administrativno opterećenje ostane razmjerno veličini poduzeća, s obzirom na to da su ženska poduzeća i poljoprivredna gospodarstva u prosjeku manja od muških; poziva Komisiju i države članice da osiguraju da i pojedinci ili manje organizacije mogu dobiti uvid u mogućnosti financiranja i prijaviti se za njih te da im se u tome pruži pomoć; poziva Komisiju da predloži konkretne mjere za podupiranje mladih poljoprivrednica i poduzetnica u poljoprivredno-prehrambenom sektoru, uključujući financijske poticaje i inicijative za uklanjanje prepreka pri pristupu zemljištu i nasljeđivanju poljoprivrednih gospodarstava; ističe da je generacijska obnova ključna za održavanje i razvoj poljoprivredne djelatnosti, čime se jamče i sigurnost opskrbe hranom i dinamičnost ruralnih zajednica; posebno poziva Komisiju da u okviru ZPP-a predloži specifične mjere usmjerene na mlade poljoprivrednice;

23. potiče države članice te regionalne i lokalne vlasti da upotrebljavaju strukturne i investicijske fondove EU-a te ih usmjere na poduzetnice i samozaposlene žene i promiču njihove djelatnosti; naglašava potrebu za kampanjama za podizanje razine osviještenosti i

informiranje o trenutačnim i budućim mogućnostima financiranja EU-a za poduzetnice u ruralnim područjima;

24. poziva na uspostavu ubrzanog pristupa financiranju i javnoj nabavi za mikropoduzeća i mala poduzeća koja vode žene u ruralnim područjima; naglašava da bi taj mehanizam trebao uključivati smanjenje administrativnog opterećenja i pojednostavljenje postupaka, kao i ostvarenje napretka u osnivanju poduzeća što bi omogućilo pokretanje poslovnih aktivnosti; ističe važnost uloge mikrokreditiranja u poboljšanju financijske uključenosti žena maksimalnim iskorištavanjem tržišnih i socijalnih mogućnosti za uključivanje na financijska tržišta; pozdravlja javne i privatne fondove u sklopu kojih se provode politike rodne ravnopravnosti, raznolikosti i uključivosti; pozdravlja primjere u kojima su se privatni fondovi obvezali na mjerenje i praćenje rodne zastupljenosti te godišnje i javno izvješćivanje o svojim nalazima;

25. poziva Komisiju da u okviru relevantnih programa izdvoji odgovarajuća sredstva za potporu poduzećima pod vodstvom žena u ruralnim i udaljenim područjima, posebno u inovativnim sektorima i turističkom sektoru, i to primjerenim mjerama u okviru relevantnih programa gdje je to moguće; poziva Komisiju i države članice da riješe problem nerazmjerne podzastupljenosti osoba s invaliditetom, posebno žena, na tržištu rada uvođenjem posebnih mjera, uključujući odgovarajuće poticaje i mjere potpore za poslodavce i poduzeća koji zapošljavaju osobe s invaliditetom, uzimajući u obzir kapacitete mikropoduzeća i malih poduzeća; naglašava potrebu za promicanjem zapošljavanja žena s invaliditetom kako u MSP-ovima tako i samozapošljavanjem s pomoću ciljanih poticaja i utvrđivanjem ciljnih vrijednosti za zapošljavanje osoba s invaliditetom te uspostavom programa osposobljavanja prilagođenih potrebama osoba s invaliditetom;

26. poziva Komisiju i države članice da osiguraju odgovarajuću potporu poduzetništvu žena u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje nakon 2027., uključujući financiranje putem relevantnih programa kao što su ZPP, među ostalim i program POSEI, Obzor Europa, program LEADER i Digitalna Europa; naglašava važnost olakšavanja pristupa financiranju EU-a za ruralna poduzeća, zadruge i projekte u zajednici pod vodstvom žena; osim toga, poziva na rodno osviještenu politiku u svim područjima politika i svim proračunima jer bi se time omogućilo da politike EU-a uistinu služe svim ženama, osobito poduzetnicama; ponovno ističe potrebu za sveobuhvatnom strategijom EU-a za žensko poduzetništvo u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama te poziva na to da se izričito toj strategiji dodijele namjenska financijska sredstva i mehanizmi financiranja; usto poziva Komisiju da zadrži ili poveća namjensko izdvajanje proračuna namijenjenog programu LEADER; poziva Komisiju i države članice da ojačaju program LEADER smanjenjem administrativnog opterećenja za lokalne vlasti i pojednostavnjenjem

pristupa, promicanjem lokalne odgovornosti za razvojne projekte pod vodstvom zajednice i poticanjem sudjelovanja žena u lokalnim akcijskim skupinama;

27. žali zbog toga što poduzetnice u ruralnim područjima nemaju dostatan pristup uslugama skrbi i skrbi o djeci; potiče ulaganja u infrastrukturu za skrb i promicanje politika prilagođenih obitelji za obitelji u svoj njihovoj raznolikosti kako bi se poduprla ravnoteža između poslovnog i privatnog života poduzetnica; potiče države članice i regije da razviju posebne politike za najudaljenije regije, u skladu s člankom 349. UFEU-a, uzimajući u obzir izolaciju, starenje stanovništva i nedostatak usluga te osiguravajući mjere prilagođene stvarnosti žena u tim područjima;

28. prima na znanje važnost pojednostavnjenja za konkurentnost; poziva Komisiju i države članice da pojednostave administrativne zahtjeve i zahtjeve u pogledu izvješćivanja, uključujući uporabu smjernica dostupnih na jednom mjestu, kako bi mala poduzeća, zadruge i inicijative zajednice pod vodstvom žena mogle pristupiti financiranju bez nerazmjernog opterećenja, te da osiguraju ciljani pristup financijskoj potpori putem programa financiranja EU-a za promicanje ženskog poduzetništva, uključujući posebne mreže za sukcesiju poduzeća i mentorstvo;

Rodno osviještena politika

29. poziva države članice da osiguraju sveobuhvatno obrazovanje prilagođeno dobi, uključivanje digitalnih vještina i predmeta, uključujući one u ruralnim i udaljenim područjima, te da omoguće robustan pristup digitalnim vještinama i obrazovanju u području STEAM-a na rodno osjetljiv način kojim se suzbijaju stereotipi i osnažuju djevojčice da ostvare svoj puni potencijal; poziva Komisiju da dječacima i djevojčicama osigura sveobuhvatno i dobno primjereno obrazovanje o seksualnosti i odnosima kojim se dovode u pitanje rodni stereotipi i uči o pristanku i pravima, osiguravajući uključivo obrazovanje koje se temelji na uzajamnom poštovanju i nediskriminaciji, uz istodobno poticanje potpunog osnaživanja mladih žena za ravnopravno sudjelovanje u društvu i na tržištu rada, s obzirom na to da je ekonomsko osnaživanje ključno za poticanje konkurentnijeg i otpornijeg gospodarstva;

30. poziva Komisiju i države članice da osiguraju sustavno prikupljanje, analizu i širenje pouzdanih, ažuriranih i raščlanjenih statističkih podataka po spolu, dobi, teritoriju i sektoru kao temelj za javne politike utemeljene na dokazima, u bliskoj suradnji s Eurostatom, nacionalnim zavodima za statistiku i regionalnim opservatorijima; prepoznaje važnost procjena učinka prilikom izrade takvih prijedloga kako bi se doprinijelo postizanju ciljeva rodno osviještene politike u ruralnim područjima;

31. ističe transformativni potencijal umjetne inteligencije, internetskih platformi i alata za rad na daljinu u olakšavanju gospodarskog sudjelovanja žena u ruralnim okruženjima;

32. potiče države članice da osiguraju rodno osjetljivo osposobljavanje, hitne službe i infrastrukturu kako bi se ublažio učinak kriza na ruralne, udaljene i najudaljenije zajednice;

33. poziva Komisiju da se pobrine da njezin odgovor na krize uključuje komplete za menstrualnu higijenu kao standardni element svih njezinih hitnih odgovora;

34. podsjeća da je Europski revizorski sud u tematskom izvješću br. 10/2021 o uključivanju rodno osviještene politike u proračun EU-a zaključio da Komisija nije na prikladan način uvela rodnu osviještenost u politike niti je u dovoljnoj mjeri upotrebljavala podatke i pokazatelje raščlanjene po spolu; posebno ističe da je Europski revizorski sud izrazio žaljenje zbog toga što sustav izravnih plaćanja u okviru ZPP-a „ne ostavlja prostora za pozitivno djelovanje u pogledu žena” i napomenuo da postoji „jasna potreba za provedbom rodne analize potpore dohotku koja se isplaćuje poljoprivrednicima u vidu izravnih plaćanja, uključujući raspodjelu dohotka i njezin odnos s vlasništvom nad zemljištem, prihvatljivim zemljištem i primateljima plaćanja”; napominje da, s obzirom na to da su poljoprivredna gospodarstva u ženskom vlasništvu u prosjeku manja od onih u muškom vlasništvu, sustav izravnih plaćanja po površini neminovno stavlja poljoprivrednice u nepovoljniji položaj; duboko je zabrinut zbog toga što nisu ostvarena nikakva poboljšanja u tom pogledu, ni u trenutačnom ZPP-u ni u nacrtu objavljenom 16. srpnja 2025.;

35. poziva Komisiju i države članice da promiču kampanje za podizanje razine osviještenosti i programe izgradnje kapaciteta u pogledu socijalnih i radničkih prava žena, posebno u ruralnim i udaljenim područjima, uključujući prava na socijalnu zaštitu, majčinstvo, zdravlje i sigurnost na radnom mjestu, kako bi se ojačalo njihovo potpuno i informirano sudjelovanje u gospodarskom i društvenom životu;

Tradicionalna kultura i obrti

36. pozdravlja zajednice koje čuvaju lokalnu baštinu i tradiciju kojima se promiču i podržavaju inicijative za jačanje lokalnih poljoprivrednih gospodarstava pod vodstvom žena, kao i očuvanje i promicanje tradicionalnih obrta, koje često razvijaju i održavaju lokalne udruge žena, uključujući ženske organizacije u ruralnim područjima, kulturne skupine, spomenike i muzeje; uviđa da te aktivnosti daju ključan doprinos gospodarskoj diversifikaciji, očuvanju kulturne i nematerijalne baštine, jačanju održivog turizma i promicanju kulturnog priznanja u lokalnoj zajednici, što je često nevidljiva i podcijenjena dimenzija ruralnih gospodarstava; nadalje naglašava da

aktivno sudjelovanje žena u tim praksama jača socijalnu koheziju, teritorijalni identitet i privlačnost ruralnih područja;

37. ističe ulogu organiziranih udruga poljoprivrednica i žena u ruralnim područjima kao okosnice poduzetničkog, društvenog i kulturnog razvoja u ruralnim područjima; poziva na strukturno jačanje tih organizacija i njihovo uključivanje u provedbu mjera za rodnu ravnopravnost, posebno u pružanje osposobljavanja, programa mentorstva, zdravstvene skrbi i savjeta za novoosnovana poduzeća;

38. ističe golem potencijal tradicionalnih obrta i kružnih lokalnih gospodarstava, posebno za žene u nesigurnim okolnostima, uključujući starije žene, žene s invaliditetom, migrantice i žene koje žive u siromaštvu; poziva Komisiju i države članice da mjerama osposobljavanja, financiranja i vidljivosti podrže međugeneracijsko i multikulturno poduzetništvo i vrijednosne lance koje se temelje na obrtima;

39. naglašava da su mnoga poduzeća pod vodstvom žena u ruralnim područjima mala poduzeća i da često obavljaju više aktivnosti te se oslanjaju na multifunkcionalnost poljoprivrede, npr. poljoprivredu kombiniraju s turizmom, obrtima ili društvenim uslugama; poziva na programe potpore kojima se izričito u obzir uzimaju te kombinacije;

40. ističe da žene svojom izradom tradicionalnih odjevnih predmeta, vezenjem, tkanjem i svojim znanjem o lokalnim materijalima i krojevima koji se prenose s generacije na generaciju služe očuvanju kulturne baštine te istodobno dodaju vlastitu kreativnost i inovacije; prepoznaje da doprinos žena ne samo da održava tehnike, već i nadahnjuje nove generacije da cijene autentičnost, kvalitetu i identitet u modi za žene u svoj njihovoj raznolikosti;

41. potiče promicanje programa cjeloživotnog učenja usmjerenih na žene u ruralnim područjima koji im kontinuirano omogućuju da obnove svoje znanje i steknu nove vještine; naglašava važnost formalnog priznavanja prethodnog učenja kako bi se priznalo iskustvo stečeno izvan formalnog obrazovnog konteksta i olakšala integracija ili reintegracija na tržište rada; također preporučuje provedbu posebnih inicijativa za digitalnu uključenost starijih žena u ruralnim i udaljenim područjima te najudaljenijim regijama, čiji je cilj smanjenje generacijskog i teritorijalnog digitalnog jaza, uz istodobno jačanje njihove autonomije, društvenog sudjelovanja i potpune uključenosti u digitalnu tranziciju;

42. konstatira da napori koji se poduzimaju na lokalnoj razini ne samo da podupiru tradicionalne poljoprivredne metode i obrte, već i predstavljaju bogate izražaje kulturne baštine, kojima se često odaje počast postignućima žena i djevojčica za zajednicu i čovječanstvo općenito;

43. naglašava važnost promicanja mogućnosti cjeloživotnog učenja u ruralnim područjima kako bi se promicao pozitivan standard mentalnog zdravlja kod starijih žena u ruralnim područjima;

44. poziva na vidljivije primjere koji pokazuju talente i predanost umjetnica i poljoprivrednica jer te zajednice stvaraju jedinstvene atrakcije koje privlače turiste, čime se stvaraju održive gospodarske mogućnosti i konkretni primjeri ruralne i kulturne ostavštine;

45. poziva na veću potporu očuvanju stoljetnih obrtničkih tradicija kao što su tkanje, vezenje, keramika, zanatska proizvodnja hrane i prerada hrane na poljoprivrednim gospodarstvima, kao i lokalnih lanaca vrijednosti i agroturizma, što promiču brojne ruralne udruge pod vodstvom žena; prepoznaje važnu ulogu ruralnih ženskih organizacija u očuvanju kulturne baštine i poticanju socijalne kohezije, ističući uspjeh primjera iz Irske poput irskih udruga seoskih žena i lokalnih ženskih kutaka u promicanju vještina, angažmana u zajednici i gospodarskih prilika za žene u ruralnim područjima; poziva Komisiju da podrži i prepozna takve inicijative diljem EU-a kao načine jačanja ruralnih gospodarstava, održavanja tradicionalnih obrta i osnaživanja žena u ruralnim područjima;

46. podržava stvaranje posebnog tematskog potprograma za žene u ruralnim područjima u sklopu strateških planova u okviru ZPP-a, koji se financira iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i promiče zapošljavanje žena i žensko poduzetništvo putem mogućnosti povezanih s agroturizmom, razvojem „digitalnih sela” i promicanjem održive poljoprivrede, poboljšanjem pristupa poljoprivrednica zemljištu, kreditima, financijskim instrumentima, razvoju vještina i profesionalnoj uspješnosti putem programa osposobljavanja i savjetodavnih usluga te jačanjem njihova sudjelovanja u lokalnim akcijskim skupinama i teritorijalnim partnerstvima razvijenima u okviru programa LEADER;

47. poziva da se u planove država članica i regionalne planove gospodarskog razvoja integriraju ženske tekstilne i obrtničke industrije u ruralnim područjima, naglašavajući ulogu partnerstava privatnog sektora u širenju pristupa tržištu;

48. poziva Komisiju da podigne razinu osviještenosti u otočnim i udaljenim područjima te u najudaljenijim regijama o financijskim i drugim instrumentima dostupnima na razini EU-a kojima se promiče poduzetništvo, potičući tako žene u tim područjima da se uključe u poduzetničke projekte i podržavajući mogućnosti samozapošljavanja;

49. potiče promicanje dobrovoljnih sustava označivanja proizvodnje za male proizvođače u perifernim otočnim regijama kako bi se istaknuli proizvodi koje su u velikoj mjeri žene proizvele, preradile ili stavile na tržište; predlaže razvoj tih oznaka, posebno u kontekstu inicijativa za obradu u zajednici, kako bi se ženska poduzeća osnažila u stvaranju lokalne vrijednosti i u marketingu; preporučuje povezivanje

takvih oznaka s postojećim regionalnim brendovima i inicijativama kako bi se olakšali provedba i prihvaćanje;

Poljoprivreda, ribarstvo i lanac opskrbe poljoprivredno-prehrambenim proizvodima

50. pohvaljuje otpornost žena u poljoprivredi i ribarstvu te njihov popratni doprinos prehrani našeg društva, rastu lokalnih gospodarstava i izgradnji snažnih zajednica u cijeloj Europskoj uniji, a posebno u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama;

51. naglašava potrebu za dosljednim promicanjem vidljivosti, priznavanja i uvažavanja doprinosa žena poljoprivredi i ruralnom razvoju, među ostalim na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima; poziva države članice da uklone praktične prepreke vlasništvu nad zemljištem i njegovu nasljeđivanju za žene kako bi se zajamčio rodno ravnopravan pristup zemljištu, zajmovima, sredstvima ZPP-a kao i kohezijske politike, savjetodavnim uslugama, potpori inovacijama i nasljednim pravima; ističe da ZPP mora biti usklađeniji s načelima rodno osviještene politike i rodne ravnopravnosti; naglašava da je važno osigurati da mjere potpore ZPP-a pružaju ciljanu, rodno osjetljivu potporu poljoprivrednicama, uključujući savjetodavne službe za poljoprivredna gospodarstva i smjernice o zdravlju i sigurnosti na radu, rodiljnom dopustu i dopustu za pružatelje skrbi, mentalnom zdravlju i pristupu uslugama zdravstvene skrbi; poziva predstavničke organizacije da promiču i istaknu sudjelovanje predstavnica i glasnogovornica koje na vjeran način odražava prisutnost žena u poljoprivredi i ruralnim područjima; poziva na to da se uzme u obzir rad u poljoprivredi koji obavljaju žene, a posebno rad koji obavljaju kao pomoć bračnim drugovima i partnerima, kako bi se osigurali veće priznanje za rad žena te njihova prava; naglašava da, iako mnoge žene godinama stječu vrijedno iskustvo, ono često ne vodi do rukovodećih položaja ni do funkcija na kojima se donose ključne odluke;

52. ističe da rukovodeće položaje na poljoprivrednim gospodarstvima i dalje uglavnom drže muškarci, što u fokus stavlja znatnu podzastupljenost žena na rukovodećim položajima u poljoprivrednom sektoru; smatra da ta situacija ukazuje na hitnu potrebu za javnim politikama i posebnim instrumentima kojima se promiču pristup žena rukovodećim položajima i položajima na kojima se donose odluke, osiguravanje jednakih mogućnosti, priznavanje vještina žena i poticanje generacijske obnove; naglašava da žene u ruralnim područjima, uključujući žene s invaliditetom, imaju ključnu ulogu u podupiranju lokalnih zajednica u okviru gospodarskih i društvenih aktivnosti, ali su i dalje nedovoljno zastupljene u strukturama u kojima se donose odluke; preporučuje da se u programe potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju uključe jasni ciljevi za uravnoteženo sudjelovanje muškaraca i žena na rukovodećim položajima na

poljoprivrednim gospodarstvima i u organizacijama primarnog sektora;

53. ističe da mnogi bračni drugovi koji rade na poljoprivrednim gospodarstvima nisu na odgovarajući način zaštićeni u slučaju razvoda, rastave ili smrti bračnog druga; poziva Komisiju i države članice da surađuju s poljoprivrednim interesnim skupinama na razvoju modela kojima se u većoj mjeri uzimaju u obzir socijalno osiguranje, zajedničko poduzetništvo i nasljedna prava;

54. poziva države članice da prikupljaju podatke razvrstane po spolu o vlasništvu nad zemljištem, vodstvu u poljoprivredi i neformalnim doprinosima žena kako bi se one osnažile i kako bi se radilo na donošenju informiranih političkih odluka, u kojima se odražavaju njihova snaga i njihov talent; pozdravlja plan Komisije da pokrene opservatorij EU-a za poljoprivredna zemljišta; pozdravlja prijedlog povjerenika Hansena iz njegove Vizije za poljoprivredu i hranu o uspostavi europskog opservatorija za zemljišta i ističe kako je važno da taj opservatorij prikuplja podatke razvrstane po spolu; poziva Komisiju da procijeni nedostatke u politikama koji predstavljaju prepreke za žene u pogledu stjecanja ili nasljeđivanja zemljišta te da izda političke preporuke kako bi se to suzbilo; poziva Komisiju da u okviru ZPP-a konkretno predloži specifične mjere usmjerene na mlade poljoprivrednice;

55. poziva Komisiju da predloži konkretne mjere za podupiranje mladih poljoprivrednica i poduzetnica u poljoprivredno-prehrambenom sektoru, uključujući financijske poticaje i inicijative za uklanjanje strukturnih i kulturnih prepreka pri pristupu zemljištu i nasljeđivanju poljoprivrednih gospodarstava; ističe da je generacijska obnova ključna za održavanje i razvoj poljoprivredne djelatnosti, čime se jamče i sigurnost opskrbe hranom i dinamičnost ruralnih zajednica; poziva na povećanje udjela proračuna ZPP-a namijenjenog mjerama koje su usmjerene upravo na potporu poljoprivrednicama radi promicanja rodne ravnopravnosti u ruralnim područjima i povećanja socioekonomske uključenosti žena u poljoprivredi; u prvom redu poziva Komisiju da predloži konkretne mjere usmjerene na mlade poljoprivrednice u okviru ZPP-a jer davanje prednosti ženama u okviru programa za mlade poljoprivrednike Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi danas nije moguće;

56. posebno se zalaže za to da za uključivanje konkretnih mjera za mlade poljoprivrednice u budući proračun ZPP-a, naročito u najudaljenijim regijama, kojima bi se olakšao pristup zajmovima, zemljištu i inovacijama i tako osigurala generacijska obnova u područjima koja su posebno osjetljiva na fenomen napuštanja poljoprivrede;

57. poziva države članice, kao i regionalne i lokalne vlasti, da ciljano informiraju, osposobljavaju i podupiru žene u ruralnim područjima kako bi sudjelovale u centrima odlučivanja i rasprave u svojim

područjima, kao što su općinski, školski, zadružni ili sindikalni odbori;

58. poziva na rodno osjetljive kriterije odabira i namjenske mjere u okviru obaju stupova ZPP-a kako bi se pružila potpora poljoprivrednicama i ruralnim poduzećima pod vodstvom žena, uz namjenske usluge informiranja i savjetovanja;

59. poziva Komisiju, države članice te regionalne i lokalne vlasti da osiguraju veću socijalnu i gospodarsku uključenost u ruralnim područjima, osiguravajući jednake mogućnosti i aktivno sudjelovanje žena i najugroženijih skupina; naglašava važnost upotrebe sredstava EU-a, pri čemu pozivaju države članice da osiguraju tu upotrebu, za razvoj otpornih, održivih i dobro povezanih područja koja mogu zajamčiti univerzalan pristup sigurnim, pristupačnim i visokokvalitetnim javnim i privatnim dobrima i uslugama, uključujući obrazovanje, zdravstvenu skrb, mobilnost, digitalnu infrastrukturu i socijalne usluge, kako bi se ojačali lokalni gospodarski razvoj i regionalna kohezija, povećala privlačnost ruralnih područja kao i njihov doprinos dobrobiti društva kao cjeline;

60. ističe da je dobra povezanost u ruralnim područjima ključna ne samo za gospodarski razvoj nego i za sigurnost i zdravlje te napominje da pouzdane komunikacijske mreže mogu intervenirati u situacijama rodno uvjetovanog nasilja, osigurati pravodoban pristup zdravstvenoj skrbi u izvanrednim situacijama, ali i poboljšati opću sigurnost i dobrobit; poziva države članice da daju prednost ulaganjima u digitalnu i prometnu povezanost u okviru napora za stvaranje uključivih i sigurnih ruralnih zajednica;

61. ponovno potvrđuje da je potrebno, posebno za žene, ojačati privlačnost zanimanja povezanih s poljoprivredom, stočarstvom, ribarstvom, pomorskim sektorom i okolišem u najudaljenijim regijama zbog njihove organizacijske uloge na gospodarskoj, socijalnoj i okolišnoj razini, uz stalnu potporu usmjerenu na mlađe generacije;

62. naglašava da se većina opreme, alata i materijala koji se upotrebljavaju u poljoprivredi temelji na prosječnim karakteristikama muškaraca, što ograničava mogućnost da ih žene sigurno i učinkovito koriste; izražava žaljenje zbog toga što taj nedostatak rodno osjetljivog dizajna doprinosi prekomjernom fizičkom opterećenju i odvraća žene od poljoprivrednih aktivnosti; poziva Komisiju i države članice da podrže razvoj i distribuciju ergonomske opreme i materijala prilagođenih potrebama žena;

63. ističe potrebu za time da poljoprivredno zanimanje bude privlačnije, posebno za nove generacije i žene; smatra da je od presudne važnosti destigmatizirati zanimanje poljoprivrednika priznavanjem da moderna poljoprivreda također podrazumijeva poduzetništvo, inovacije i dodanu vrijednost; poziva Komisiju i države članice da u

svoje strategije i inicijative uključe mjere za promicanje poljoprivrede kao održive profesije dobre perspektive, u kojoj se kombinira tradicionalna i poduzetnička dimenzija;

Jednak pristup infrastrukturi, uslugama i socijalnoj zaštiti

64. naglašava da je pravedan pristup infrastrukturi i visokokvalitetnim uslugama, kao što su brzi internet, pouzdan i održiv prijevoz, vodne usluge, usluge skrbi o djeci i u obrazovanju, usluge skrbi za starije osobe i osobe s invaliditetom, pravodoban pristup osnovnim medicinskim i socijalnim uslugama te druge osnovne usluge, kao što su poštanske i bankarske usluge, ključni kako bi se ženama koje žive na otocima, u ruralnim područjima te u najudaljenijim regijama omogućilo sudjelovanje u gospodarskom, obrazovnom i građanskom životu; prepoznaje važnost osiguravanja postojanja lokalnih škola u ruralnim područjima; poziva države članice da se savjetuju s lokalnim stanovništvom o eventualnom zatvaranju javnih škola i da u takvim slučajevima predlože valjane alternative; apelira na donošenje rodno osjetljivih politika u području ruralne mobilnosti, uključujući siguran, pouzdan i priuštiv javni prijevoz, usluge kojima se odgovara na potražnju, sigurne postaje i rute te mjere za sprečavanje i rješavanje problema uznemiravanja; poziva Komisiju da razvije politike i instrumente kojima se jamči povezanost tih regija u okviru programa za financiranje POSEI – Promet, posebno u slučaju najudaljenijih regija, kako bi se zajamčilo pravo na ostanak i stvorili uvjeti kako bi svi, a u prvom redu žene, mogli ostati u tim regijama te kako bi se stvorile i proširile mogućnosti u obrazovanju, zapošljavanju i poduzetništvu;

65. prepoznaje važnost omogućivanja ravnomjerne raspodjele kućanskih obveza i obveza pružanja skrbi kako bi se postigla ravnoteža između poslovnog i privatnog života koja je potrebna kako bi žene postale poduzetnice ili samozaposlene osobe; poziva države članice i regionalne i lokalne vlasti da ulažu u socijalna poduzeća, zadruge i poslovne modele povezane sa skrbi kojima se osnažuju žene u ruralnim područjima i istodobno reagira na lokalne potrebe, te da omoguće odgovarajuću skrb o djeci, skrb za starije osobe i dobrobit zajednice; poziva države članice da provedu ciljeve iz Barcelone kako bi se te potrebe zadovoljile ulaganjem u dostupne i priuštive visokokvalitetne usluge skrbi; pozdravlja mjere koje su neke države članice već poduzele u tom pogledu, potiče ih da u potpunosti prenesu i provedu Direktivu o ravnoteži između poslovnog i privatnog života te poziva Komisiju da u tom smislu osigura učinkovito praćenje;

66. ističe da žensko poduzetništvo u europskim planinskim i rijetko naseljenim regijama doprinosi vitalnosti zajednica na visokim nadmorskim visinama, čime se pridonosi dinamičnosti planinskih sela, štite krhki ekosustavi i osigurava da život u područjima na tim visinama i dalje obiluje prilikama i osjećajem ponosa, uz dobar pristup posebnim resursima i uslugama za žene;

67. napominje da sezonska gospodarstva, koja uključuju aktivnosti kao što su berba i turizam, te depopulacija dodatno povećavaju izolaciju te ranjivost žena i djevojčica; ističe da je uklanjanje tih prepreka boljom povezanošću, ciljanim financiranjem i lokalnim mrežama potpore ključno za oslobađanje punog potencijala poduzetnica u planinskim područjima;

68. napominje da nedostatak usluga za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima u mnogim državama članicama posebno utječe na poljoprivrednice; poziva države članice da unaprijede dotične usluge;

69. poziva Komisiju i države članice da ispitaju nove koncepte međugeneracijskog stanovanja za ruralna područja u okviru kojih se kombiniraju stanovanje, skrb i život u zajednici za mlade obitelji i starije osobe te se pružaju novi poticaji za ruralni razvoj;

70. naglašava da ograničen pristup zdravstvenoj skrbi, uključujući pristup pravima i uslugama u području spolnog i reproduktivnog zdravlja kao i mentalnog zdravlja, nerazmjerno utječe na žene koje žive u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama te produbljuje postojeće nejednakosti i ugrožava puno ostvarivanje njihovih temeljnih prava; ističe da manjak medicinske infrastrukture, nedostatak zdravstvenih stručnjaka te geografske i prometne prepreke predstavljaju dodatne poteškoće pri pravodobnom pružanju odgovarajuće skrbi; poziva države članice da osiguraju jednak, priuštiv i pravodoban pristup osnovnim zdravstvenim uslugama kao i kontinuitet tih usluga u tim područjima, promičući inovativna rješenja kao što su mobilne klinike, lokalne jedinice, telemedicina, unaprjeđujući klinike primarne zdravstvene zaštite i, prema potrebi, aranžmane za prekograničnu skrb te ciljane programe prevencije, kako bi se zajamčila jednakost u pristupu zdravstvenoj skrbi kao i socijalnoj i teritorijalnoj koheziji; nadalje, ističe važnost osiguravanja dostupnosti odgovarajuće potpore za mentalno zdravlje i usluga prilagođenih posebnim potrebama žena u tim regijama kako bi se spriječio povećan rizik od izolacije, stresa i sindroma izgaranja na poslu;

71. prepoznaje da su žene s invaliditetom nedovoljno zastupljene u poduzetništvu u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama; poziva države članice da se pobrinu za to da obrazovanje, zapošljavanje, usluge potpore ruralnim poslovnim aktivnostima, programi osposobljavanja i događanja čiji je cilj umrežavanje budu dostupni ženama s različitim vrstama invaliditeta; ističe da digitalno poduzetništvo i mogućnosti rada na daljinu mogu biti osobito korisni za žene s ograničenjima u smislu mobilnosti u geografski izoliranim područjima; potiče razmjenu najboljih praksi među regijama o tome kako prilagoditi potporu poduzetništvu za žene s invaliditetom; konstatira da poboljšanja pristupačnosti u ruralnim poslovnim okruženjima ne koriste samo poduzetnicima s invaliditetom već i poduzetnicima koji stare i široj zajednici;

72. ističe specifične gospodarske izazove s kojima se suočavaju istočne pogranične regije, uključujući ograničene mogućnosti zapošljavanja i nejednakosti plaća; skreće posebnu pozornost na visoku razinu nezaposlenosti žena i mladih u tim regijama, koja je znatno iznad prosječne razine u EU-u; poziva Komisiju i države članice da razviju ciljane programe kojima se podupire poduzetništvo, olakšava pristup mladih poljoprivrednica zemljištu i financiranju te osigurava učinkovita upotreba instrumenata ZPP-a i kohezijske politike za jačanje otpornosti i razvoja tih regija;

73. ističe da i dalje prvenstveno žene preuzimaju uloge pružatelja skrbi, bez obzira na to je li riječ o skrbi za bolesnog srodnika, dijete ili stariju osobu, što prečesto dovodi do prekida njihove profesionalne karijere ili odustajanja od nje; naglašava da treba razviti i na raspolaganje staviti priuštive i visokokvalitetne usluge, osobito u području skrbi o djeci, kako bi se olakšalo usklađivanje privatnog i profesionalnog života, uključujući nastavak poduzetničkih projekata;

74. poziva Komisiju i države članice da uspostave integriranu jedinstvenu kontaktnu točku u okviru ZPP-a, s posebnim odjeljkom za žene u ruralnim područjima, koja bi bila dostupna na internetu; ističe da bi taj instrument trebao uključivati interaktivnu kartu dostupnih financijskih instrumenata, standardizirane obrasce zahtjeva i savjetodavne usluge za pripremu poslovnih planova i projekata;

75. smatra da bi se kohezijskom politikom trebalo osnažiti žene koje žive u najudaljenijim regijama EU-a i promicati rodnu ravnopravnost kao i učinkovitu provedbu strategije EU-a za rodnu ravnopravnost u najudaljenijim regijama;

76. ističe da žensko poduzetništvo na malim otocima pruža ključan doprinos socijalnoj koheziji, održivosti, jačanju lokalnog identiteta i održivom razvoju; ističe da prostorno ograničeno tržište na otocima i u udaljenim područjima ograničava razvoj poljoprivrede i, implicitno, poduzetničkih inicijativa žena u tom području te da predstavlja izazov za poduzetništvo; u tom kontekstu poziva tvorce politika EU-a i nacionalna tijela da tome posvete pozornost kako bi se osigurali jednaki uvjeti za poduzetnice na otocima i u udaljenim ruralnim područjima;

77. poziva države članice da samozaposlenim ženama te ženama koje pomažu bračnim drugovima i partnerima u poljoprivredi i obrtničkim mikropoduzećima, uključujući odgovarajuće mirovine i dopuste povezane s obitelji te pristup rodiljnim, roditeljskim i mirovinskim pravima, u skladu s europskim stupom socijalnih prava;

Nasilje

78. osuđuje sve oblike rodno uvjetovanog nasilja kao kršenje temeljnih prava žena i prepreku autonomiji i ekonomskom osnaživanju žena, među ostalim u vidu poduzetništva; poziva države članice da daju prednost ciljanoj potpori, mjerama zaštite i dostupnim resursima

kada je riječ o ženama u ruralnim područjima koje su žrtve nasilja, osiguravajući njihovu sigurnost, dostojanstvo i pristup pravosuđu, među ostalim i za žene u razdobljima oporavka nakon sukoba i žene koje sudjeluju u naporima za izgradnju mira; ističe da priroda i uvjeti rada žena u ruralnim i otočnim područjima kao i njihova fizička izoliranost, povećavaju njihovu ranjivost u kontekstu rodno uvjetovanog nasilja; poziva na sveobuhvatnu prevenciju, uključujući podizanje razine osviještenosti o nasilju u kućanstvu te ekonomskom, seksualnom i psihološkom nasilju kao i na jamčenje pristupa uslugama kao što su telefonske linije za pomoć, službe za potporu, skloništa te učinkovite mjere za okončanje nekažnjavanja; ističe potrebu za ciljanim kampanjama u ruralnim područjima kako bi se podigla razina osviještenosti i suzbilo rodno uvjetovano nasilje, osobito u zajednicama u kojima tradicionalne rodne uloge te ekonomska ovisnost ili ovisnost o obitelji često sprečavaju žene da zatraže pomoć ili da napuste okruženje u kojem dolazi do zlostavljanja; ponovno poziva EU i sve države članice da ratificiraju, provedu i na odgovarajući način financiraju Istanbulsku konvenciju te da osiguraju jednak pristup uslugama za žene u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama;

79. ističe važnost pristupa povjerljivim uslugama u ruralnim zajednicama te skloništima za žene i djecu u situacijama nasilja u kućanstvu; podsjeća na standard Istanbulske konvencije u pogledu skloništa za žene s jednim obiteljskim mjestom na 10 000 stanovnika; izražava žaljenje zbog toga što je pristup takvim skloništima u ruralnim područjima ograničen; poziva države članice te lokalne i regionalne vlasti da osiguraju dostatnu financijsku potporu i resurse za specijalizirane ženske organizacije za uspostavu takvih skloništa i upravljanje njima te za kontinuitet u pružanju tih usluga u pogođenim područjima; apelira na države članice i lokalne vlasti da aktivno promiču kulturu poštovanja, dostojanstva i uzajamnog razumijevanja, s naglaskom na osnaživanju ruralnih i ranjivih zajednica koje čine žene i djevojčice; ističe da otvoreni dijalog, narativ iz perspektive preživjele osobe, kolektivna odgovornost za sprečavanje nasilja i pozitivne obrazovne inicijative mogu potaknuti empatiju i kolektivno zacjeljivanje;

80. poziva države članice da podupru podizanje spomenika ili spomen-obilježja posvećenih povijesnoj boli i patnji žena u poslijeratnim sukobima, uključujući zločine počinjene u geografski osjetljivim područjima, kao što su ruralna područja;

81. poziva na uvođenje mjera kojima bi se poduprla ekonomska neovisnost preživjelih osoba, uključujući ciljano osposobljavanje, zapošljavanje, bespovratna sredstva za poduzetništvo i mikrokredite kako bi one mogle sigurno (ponovno) ući na tržište rada;

82. poziva Komisiju i države članice da osiguraju da se provedbom Direktive (EU) 2024/1385 o borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja

u obitelji[20] u potpunosti zadovolje posebne potrebe žrtava u ruralnim i otočnim područjima; naglašava važnost uključivanja ruralnih pitanja u nacionalne planove prenošenja; potiče države članice da iskoriste instrumente financiranja EU-a, uključujući kohezijsku politiku i fondove za ruralni razvoj, kako bi poduprle napore za rješavanje problema rodno uvjetovanog nasilja, uključujući razvoj ciljanih strategija kako bi se osiguralo da žrtve u tim područjima imaju jednak pristup pravosuđu, zaštiti i potpori, među ostalim u vidu mobilnih jedinica za potporu žrtvama, ruralnih telefonskih linija za pomoć, službi u zajednici i kampanja za podizanje razine osviještenosti prilagođenih ruralnom stanovništvu; ističe da treba premostiti digitalni jaz i poboljšati infrastrukturu kako bi se olakšalo izvješćivanje i pristup uslugama;

83. ističe da činjenica da žene ne rade na poljoprivrednim gospodarstvima ili lošiji položaj žena koje rade na poljoprivrednom gospodarstvu bračnog druga / partnera doprinosi njihovoj gospodarskoj ovisnosti; napominje da niže stope zaposlenosti žena, prepreke pri nasljeđivanju zemljišta ili preuzimanju poljoprivrednih gospodarstava od roditelja kao i ograničen pristup zajmovima i financiranju, imaju sličan učinak, čime se povećava rizik od obiteljskog i gospodarskog zlostavljanja;

84. poziva Komisiju i države članice da osiguraju punu potporu poduzetništvu žena u ruralnim, planinskim, pograničnim i otočnim područjima te u najudaljenijim regijama u okviru VFO-a za razdoblje nakon 2027.; ponovno ističe potrebu za rodno osviještenom politikom u svim programima VFO-a; naglašava da je potrebno osigurati da programi financiranja EU-a, kao što su EFRR, ESF+, Fond za pravednu tranziciju, Interreg, a posebno ZPP, kohezijska politika, Obzor Europa i program Digitalna Europa obuhvaćaju posebne mjere usmjerene na promicanje aktivnog sudjelovanja žena, podupiranje osnivanja i konsolidacije ruralnih poduzeća te poticanje inovacija i digitalizacije; također naglašava važnost olakšavanja pojednostavljenog i učinkovitog pristupa žena fondovima EU-a, koji ne obuhvaća samo poljoprivredna poduzeća, već i zadruge, lokalne udruge i projekte zajednice pod vodstvom žena, kako bi se ojačala teritorijalna kohezija, rodna ravnopravnost i gospodarska vitalnost ruralnih i otočnih područja i najudaljenijih zajednica; poziva u tom smislu Komisiju i države članice da povećaju vidljivost i dostupnost mogućnosti financiranja posebno namijenjenih ženama u ruralnim područjima, među ostalim ciljanim informativnim i promotivnim kampanjama usmjerenima na povećanje razine osviještenosti i prihvaćenosti; pozdravlja nedavnu najavu EIB-a o proširenju njegova okvira obveznica za održivi razvoj kako bi se uključila dva nova socijalna cilja – rodna ravnopravnost i ekonomsko osnaživanje žena –

---

20 Direktiva (EU) 2024/1385 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (SL L, 2024/1385, 24.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).

što predstavlja korak naprijed u integraciji rodne dimenzije u financiranje;

85. snažno se protivi centralizaciji financiranja kohezijske politike jer bi potpora za žene iz fondova kohezijske politike tada ovisila o dobroj volji i dodjeli sredstava nacionalnih vlada umjesto da se provodi na regionalnoj razini; u tom pogledu poziva Komisiju i države članice da poštuju načela višerazinskog upravljanja i lokalizirana rješenja kao i načelo partnerstva, kako je utvrđeno u Ugovorima;

86. podupire strategiju Komisije za uniju štednje i ulaganja te stvaranje i širenje uključivih financijskih instrumenata, što uključuje investicijski štedni račun EU-a s oznakom, kako bi se poduzećima iz EU-a povećao i olakšao pristup financiranju; poziva na uvođenje prilagođenog investicijskog štednog računa posebno osmišljenog za žene koje žive u zapostavljenim područjima;

87. pozdravlja sve primjere kojima se slavi predanost poljoprivrednica i promiče svijest o održivim poljoprivrednim praksama ukorijenjenima u europskim tradicijama;

88. naglašava da politike kojima se promiče žensko poduzetništvo u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama moraju usvojiti intersekcijski pristup, prepoznajući da su iskustva žena i njihov pristup mogućnostima uvjetovani višestrukim i intersekcijskim čimbenicima;

89. ističe da različite inicijative EU-a i programi financiranja EU-a moraju biti osmišljeni i provedeni uz primjenu intersekcijske perspektive, pri čemu moraju otklanjati višestruke i preklapajuće prepreke s kojima se žene suočavaju te osiguravati da nijedna poduzetnica ne bude isključena ili ostavljena bez odgovarajuće potpore;

90. naglašava važnost mobilizacije svih aktera u financijskom sustavu kako bi se poboljšao pristup žena financiranju te u tu svrhu potiče uspostavu europske povelje za jednak pristup financiranju;

91. ponovno ističe da EU treba donijeti sveobuhvatnu i integriranu strategiju za žensko poduzetništvo u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama, u kojoj će se utvrditi jasni i mjerljivi ciljevi te koordinirane mjere u svim različitim instrumentima financiranja EU-a; traži da se toj strategiji dodijele posebna, stabilna i odgovarajuća financijska sredstva kao i namjenski mehanizmi financiranja prilagođeni posebnostima tih područja, kako bi se osigurao jednak pristup, promicale inovacije i digitalizacija te ojačala gospodarska, socijalna i teritorijalna kohezija Unije, a usto i osigurala adekvatna potpora država članica;

92. ističe doprinos LEADER-a i lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice rodnoj ravnopravnosti i lokalnom osnaživanju; poziva na to da se ti

pristupi zadrže, ojačaju i namjenski izdvoje zahvaljujući pojednostavljenom pristupu inicijativama pod vodstvom žena;

93. poziva EU i države članice da se bore protiv trgovanja ženama i prisilne prostitucije sveobuhvatnom strategijom koja uključuje prevenciju, učinkovit kazneni progon, prekograničnu suradnju te pomoć žrtvama i njihovu zaštitu; naglašava da žene moraju moći same odlučivati o vrsti posla koji obavljaju;

°

° °

94. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.